

NOVINKY ZAHRANIČNÍ KNIHOVNICKÉ LITERATURY

ANCELIN, Justine. Organiser la médiation des collections scientifiques: Les bibliothèques municipales en action (culturelle) [Jak organizovat zprostředkování vědeckých sbírek: Městské knihovny v (kulturní) akci]. *Bulletin des bibliothèques de France*, 2013, vol. 58, n°3, s. 36–42. ISSN 1292-8399.

Dostupný také z: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2013-03-0036-006>.

Vědecká a odborná literatura je ve francouzských veřejných knihovnách nespravedlivě málo zastoupena. Přesto je úloha městských knihoven v šíření vědy nepopíratelná. Ale jak mohou knihovny své kompetence a zkušenosti vědě, potažmo vědecké kultuře nabídnout? Článek vychází z výsledků průzkumu uskutečněného na konci roku 2012 v knihovnách v celé Francii. Vyplyvá z něj, že vědecká literatura tvoří průměrně 11,4 % fondů (to je zlepšení oproti výsledkům podobného šetření z let 1990–1991, kdy tento ukazatel činil v průměru 7,5 %) a knihovníci z její správy již nemají takové obavy jako dříve. Z knihovníka-poradce se stal knihovník-zprostředkovatel. V posledních letech jsme navíc svědky vzniku nového povolání „zprostředkovatele vědy“ (le médiateur scientifique), jehož posláním je obnovit vztahy a podpořit dialog mezi vědou a veřejností.

Prvním úkolem knihovníků-zprostředkovatelů vědy je vhodná organizace odborných sbírek. Například tak, že budou upřednostňovány určité nosné obory a přes ně povedou „můstky“ k oborům specializovanějším. Městské knihovny mají také možnost využít mezioborových a nadoborových publikací (interdisciplinarita a transdisciplinarita jsou důležitými charakteristickými znaky vývoje vědy v posledních desetiletích, na druhou stranu však dělají obraz vědy pro laiky složitým) a nabídnout je takovým způsobem, který umožní propojení velmi speciálních odborných témat s obecnějšími. Tímto přispěje k lepší orientaci uživatelů a k větší „průhlednosti“ vědy.

Z nejbližší pořádaných akcí jmenujme přednášky nebo debaty, při nichž se osvědčila spolupráce s univerzitami, asociacemi a dalšími vědeckými a popularizačními pracovišti, které zajistí témata, účastníky i materiály (např. síť středisek „vědecké, technické a industriální kultury“ – centres de culture scientifique, technique et industrielle, CCSTI, o nich viz například tento odkaz: http://fr.wikipedia.org/wiki/Centre_de_culture_scientifique,_technique_et_industrielle#Liste_des_CCSTI). Organizačně náročnější a snad proto méně časté jsou praktické dílny. Na druhou stranu ale tvoří téměř polovinu aktivit nabízených knihovnami v rámci každoročního celostátního Svátku vědy (viz např. <http://www.sartrouville.fr/informations/actualites/detail-de-lactualite/article/inscrivez-vous-pour-la-fete-de-la-science-1/>).

Jestliže knihovny s úspěchem spravují a zprostředkovávají svoje fyzické sbírky, zdá se logické, že by se o to měly pokusit na webu. Mnohé knihovny tak činí, a proto již několik let existuje mechanismus virtuálních referenčních služeb, inspirovaný průkopnickým modelem „schránky vědění“ s odpovědnou (Guichet du Savoir) městské knihovny v Lyonu (<http://www.guichetdusavoir.org/>). Jeho prostřednictvím knihovny nabízejí veřejnosti své kompetence ve vyhledání informací, které jsou zároveň přesné a na míru šité příjemci. Tyto služby se dnes setkávají s rostoucím úspěchem a jejich uživatelé, ať již jsou v knihovně zapsáni nebo ne, přiznávají knihovníkům významné místo v oboru vyhledávání informací. Mnohé knihovny postupovaly v začátcích práce s vědeckými tématy intuitivně, jejich nabídka však měla u čtenářů úspěch. Co se týká webových stránek, autorka uvádí jako zdařilý příklad portál pro mládež, připravený mediátorkou aglomerace Valence, viz <http://www.bm-valence.fr/opacwebaloes/portail-jeunesse/ressources.php>. Populární je využití blogu C@fé des sciences (<http://www.cafe-sciences.org/>) atd.

Pozn. red.: Příspěvek vychází z diplomové práce autorky (Justine Ancelin, *Les sciences en bibliothèque municipale*, mémoire d'étude DCB, Enssib, 2013), ta je dostupná z: <http://www.enssib.fr/bibliotheque-numerique/document-60353>.

BADION, Magalie a Sonia MOURLAIN. Le site internet de La_Bibliothèque de Saint-Herblain: découverte, partage et médiation [Webové stránky Knihovny v Saint-Herblain: objevy, sdílení, zprostředkování]. *Bulletin des bibliothèques de France*, 2013, vol. 58, n°3, s. 61–65. ISSN 1292-8399.

Dostupný také z: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2013-03-0061-009>.

La_Bibliothèque – Knihovna (<http://www.la-bibliotheque.com/homepage.php>) je název pro síť čtenářství a hravé kultury města Saint-Herblain u francouzského Nantes. Je tvořena sedmi knihovnami-mediátekami. Web La-bibliotheque.com se stal jakýmsi mateřským webem dalších kreativních webů: „Dossier d'artistes“ nabízejí virtuální ztvárnění výstav grafických umění, které se konají v jedné z městských mediátek (Hermeland). Je zdůrazněna originalita scénografických prací, které tradičně výstavy doprovázejí, návštěvníci vlastně získávají další verzi výstavy, komplementární k fyzické výstavě v knihovně a zároveň dostatečně autonomní. Současně vznikly webové stránky „večtení“ či „včebtě“ – „danslalecture“ (<http://www.la-bibliotheque.com/poesie/homepage.htm>), antologie současné a moderní poezie. Jedná se o pokusný přístup ke čtení prostřednictvím obrazovky, kdy dochází k efektům objevování a mizení slov v pohybu, což má čtenáře „vnořit do textového materiálu“. Odkazová slova vedou čtenáře od jednoho textu k druhému, ale žádné menu ani jiný navigační prvek mu nepomáhá v orientaci, je ponechán náhodě „hypertextové procházky“. Všechny tyto smělé myšlenky mohly být realizovány díky formátu Flash.

Pro návštěvníka webových stránek jsou k dispozici obrázky, hudba, texty, videa a dynamická grafika. Stránky nebyly zamýšleny jako nástroj k vyhledávání informací nebo ke správě výpůjček. Samotná fyzická mediátka také získala hypertextový rozměr: můžeme přijít pro knihu a přitom shlédnout výstavu, přijít na výstavu a místo toho se účastnit přednášky o tanci, přijít na přednášku a odejít s knihou nebo společenskou hrou. Knihovna je místem překvapení pro zvědavé, živým místem, kde můžeme přebývat, učinit nečekaná setkání, otevřít se novým zkušenostem atd.

Nyní je připraven projekt nových stránek, které mají být zveřejněny v září 2014. Měly by navazovat na ty současné a zároveň neztratit krok s vývojem. Nebudou výkladní skříní knihovny, ale knihovnou samotnou. Je to náročný úkol, protože knihovníci v Saint-Herblain nemluví tradičním jazykem knihoven, ale jazykem kultury, který žádá „tok“ místo „skladišt“. Nové stránky budou neustále v pohybu. Že není možné být zároveň krásný a užitečný? Nesmysl! K dosažení cíle však bude potřeba najít externí partnery (webdesignéry, vývojáře...), zapojit vlastní zaměstnance a pravděpodobně tým rozšířit o povolání ne-knihovnická.

BORDEAUX, Marie-Christine. Du service éducatif au service culturel dans les musées [Muzea – od vzdělávacích ke kulturním službám]. *Bulletin des bibliothèques de France*. 2013, vol. 58, n° 3, s. 18–22. ISSN 1292-8399.

Dostupný také z: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2013-03-0018-003>.

Článek přináší panorama služeb zaměřených na zpřístupnění kulturních hodnot v institucích národního kulturního dědictví ve Francii: vzdělávacích služeb v archivech, vzdělávacích a později kulturních služeb v muzeích a knihovnách. V úvodu je načrtnut historický vývoj ve Francii a nastíněna situace ve Spojených státech amerických.

Pedagogicko-vzdělávací služby francouzských muzeí směřují tradičně k veřejnosti školou povinné – jedná se o návštěvy muzeí či poskytování pedagogických materiálů. (Pozn. red.: základní východiska politiky státních institucí v oblasti muzeí jsou popsána na webu ministerstva kultury – <http://www.culturecommunication.gouv.fr/Politiques-ministerielles/Education-artistique-et-culturelle/Mission-educative/Musees>; analogicky pro archivy, které jsou ve Francii též řízeny ministerstvem kultury – <http://www.archivesdefrance.culture.gouv.fr/static/720>.)

Autorka zmiňuje zajímavé partnerství muzeí se školami navštěvovanými dětmi z přístěhovaleckých rodin „ZEP-Musées“, muzejní spolupráci „journées inter-musées“ iniciovanou pařížským Muzeem (galerií) Orsay, projekt zpřístupňování zdrojů pro umělecké a kulturní vzdělávání „PREAC“ (pôles de ressources pour l'éducation artistique et culturelle, iniciativa bývalých ministrů kultury a školství Jacquese Langa a Catherine Tasca, 2000) a cyklus každoročních kolokvií „Chemin d'accès“ organizovaný vzdělávacími odděleními knihoven, muzeí, archivů a divadel.

Kulturní služby se liší podle cílové skupiny obyvatel, které jsou určeny, a podle institucí, s nimiž jejich organizátoři spolupracují. Jedná se o projekty sociální, např. boj proti částečnému analfabetismu, právní ochrana mládeže, projekty věnující se hendikepovaným či dětem v předškolním věku a jiné. Mohou tak vzniknout specifické kulturní události, např. produkce umělecko-pedagogické, zaměřené na nejmladší publikum, šíření klasického i dokumentárního filmu, koncerty a nejrůznější představení v muzeích, umělecké instalace, přednášky, semináře. Tyto akce jsou často nositeli kulturní a sociální inovace.

Francouzské knihovny zůstávají z velké části stranou, protože nejsou připraveny přijímat výše zmíněné skupiny obyvatel, kteří si potřebují doplnit vzdělání a osvojit určité způsoby chování. Knihovníci se zároveň domnívají, že jejich bezprostředním úkolem není animace dílen tvůrčího psaní či čtení nebo organizace tvůrčích projektů pro děti ze základních škol, a pro tyto činnosti hledají profesionály: spisovatele, ilustrátory, kaligrafy, vypravěče.

Cílem článku, který se opírá o doplňkovou studii, je ohodnotit přínos zprostředkovatelů v oblasti kultury, pokud by byly plně uznány jejich kompetence a profese.

KOSTICYNA, A. V. Elektronická knihovna: Opyt sozdanija [Elektronická knihovna religionistiky: zkušenosti z jejího vytváření]. *Naučnyje i techničeskije biblioteki*, 2013, n°12, s. 49–53. ISSN 0130-9765.

Dostupný také z: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2013/12/ntb_12_4_2013.pdf.

Vědecká knihovna Permské státní humanitní a pedagogické univerzity (PGGPU, <http://pspu.ru/university>) v součinnosti s katedrou religionistiky a filozofie Permské státní technické univerzity vytvořila v letech 2007–2009 elektronickou knihovnu religionistiky a ruské náboženské filozofie 18.–začátku 20. století. Základem pro vytvoření elektronické knihovny byly cenné kolekce knihovny PGGPU (patří k největším knihovnám uralského regionu): kolekce rukopisů a starých tisků 15.–17. století, knižní fond někdejší Permské duchovní akademie zrušené ve 20. letech 20. století, osobní sbírky významných vědců počátku 20. století (fond Ernesta Lvoviče Radlova, 1854–1928, filozofa, žáka V. S. Solovjova; kolekce knih významného filologa Aleksandra Nikolajeviče Veselovského, 1838–1906), a také soubor duplikátů z knihovny Petrohradské univerzity. Pro digitalizaci byla vybrána též jednotlivá čísla seriálových publikací vycházejících od 17. do začátku 20. století. Studenti technické univerzity byli do projektu aktivně zapojeni – vytvářeli bibliografické záznamy a anotace děl vybraných pro digitalizaci, a tím i pro anotovaný elektronický katalog. Výsledkem dvouleté práce na projektu jsou elektronické

verze 721 monografie a 1063 článků a vytvoření více než 700 anotací, a především pak webové stránky (<http://relig-library.pstu.ru>) zpřístupňující prostřednictvím víceúrovňového anotovaného katalogu elektronické texty. O tematickém zaměření knihovny hovoří její jednotlivé oddíly: religionistika, filozofie náboženství, náboženství starého Východu, náboženství a filozofie antiky, judaismus, křesťanství, islám, ruská náboženská filozofie, církevní umění atd.

Práce na projektu se stala podnětem pro zevrubnou prověrku, analýzu a popis fondu vzácných knih a periodik. Hlavním cílem bylo zpřístupnění unikátních děl a jejich navrácení do koloběhu vědecké práce bez dalšího ohrožení jejich fyzického nosiče.

Elektronická knihovna je dostupná z uvedené webové adresy (tj. ze stránek technické univerzity), a také z webu PGGPU: <http://pspu.ru/university/biblioteka/jelektronnye-resursy-biblioteki>.

KRJUKOVA, A. V. Ekologičeskij razdel sajta GPNTB Rossii: analiz effektivnosti i perspektivy razvitija [Ekologický oddíl webu Státní veřejné vědeckotechnické knihovny Ruska: analýza efektivity a perspektivy rozvoje]. *Naučnyje i techničeskije biblioteki*, 2013, n°3, s. 73–76. ISSN 0130-9765.

Dostupný také z: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2013/3/ntb_3_11_2013.pdf.

Oddělení ekologických informací bylo ve Státní veřejné vědecko-technické knihovně Ruska (GPNTB) vytvořeno v roce 2006, příslušný oddíl webu této knihovny se však začal připravovat již v roce 2003 (GPNTB vytváří speciální databázi „Ekologija: Nauka i technologija“, <http://ecology.gpntb.ru/ecologydb/>). „Ekologické“ webové stránky fungují v plném rozsahu od roku 2009 (<http://ecology.gpntb.ru/>). Autorka v článku vyhodnocuje statistické údaje o návštěvách stránek, upozorňuje na podmíněnost rozvoje vlastní knihovny a úroveň celého knihovnického internetového prostředí; jakýkoli internetový projekt knihovny je vlastně informační podporou její vlastní činnosti a množství návštěv webových stránek je odrazem profesionální činnosti knihovníků: umístění dostatečného množství adekvátních informačních materiálů, umění individuálně pracovat s uživateli a zjišťovat jejich informační potřeby. Zmiňuje vzdělávací aktivity oddělení ekologických informací, konkrétně cyklus seminářů o úloze knihoven v informační podpoře řešení globálních ekologických problémů (http://ecology.gpntb.ru/conferences/ecology_problems/), jehož konání se odrazilo ve výrazném nárůstu návštěv webových stránek. Mezi nejnavštěvovanější rubriky patří stránky projektu „Regiony Rossii“ (Regiony Ruska, http://ecology.gpntb.ru/ecolibworld/project/regions_russia/), „Poleznye slyki“ (Užitečné odkazy, s několika podrubrikami: oficiální dokumenty, ruské a zahraniční ekologické organizace). Zajímavým počinem je rubrika „Ekologija v bibliotečnom mire“ – soupis knihovnických iniciativ a projektů zaměřených na ekologii, tj. vlastně „zelených stránek“ různých knihoven, které cílevědomě pracují s ekologickými informacemi (<http://ecology.gpntb.ru/ecolibworld/greenpages/#F2>). Nová je rubrika „Narodnyj ekokalendar“ („Lidový eko-kalendář“ – přehled lidových pranostik podle měsíců kalendářního roku, viz <http://ecology.gpntb.ru/folclorcalendar2013/>).

Další optimalizace webu by měla zahrnout možnost online dotazování, hlasování a komentování, samozřejmě aktualizaci obsahu i umísťování odkazů na novinky v blocích a sociálních sítích.

LE MEST, Julie. Médiation et valorisation des contenus en bibliothèque: Stratégie en ligne et blogs dans les bibliothèques de Brest [Zprostředkování a zhodnocování obsahu: online strategie a blogy v městských knihovnách Brestu]. *Bulletin des*

bibliothèques de France, 2013, vol. 58, n°3, s. 44–52. ISSN 1292-8399.

Dostupné z: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2013-03-0044-007>.

Autorka článku se nejprve vrací ke zrodu online nástrojů používaných knihovnami v Brestu a blíže je popisuje. Rozebírá otázky technické a organizační, úspěchy i obtíže, se kterými se knihovníci setkali. V roce 2013 v Brestu fungovala síť devíti decentralizovaných knihoven s celkem 25 000 čtenáři, což odpovídá asi 17 % místní populace. Radnice online projekty knihovníků od počátku všemožně podporovala. Portál městských knihoven (<http://www.biblio.brest.fr/>) funguje od roku 2005 a postupně byl doplňován novými online nástroji.

Pro malé čtenáře byl vytvořen blog „Čte se hodně“ (On lit trop, <http://on-lit-trop.fr/>), kde děti mohou komentovat názory knihovníků na vybraná díla dětské literatury. V roce 2009 bylo ve spolupráci s místní rozhlasovou stanicí uvedeno vysílání o kultuře, věnované dospívajícím – Dimensions Ados. Protože přispívající chtěli „zpětně“ sami sebe poslouchat prostřednictvím podcastů, vznikla myšlenka nového blogu, který by to umožnil (<http://www.dimensionados.fr/>).

Milovníci hudby mohou vybírat z koncertů, které pořádá jedna z městských media-ték. Velkým počinem se stalo zavedení hudebního blogu Tuner de Brest (<http://www.tunerdebrest.fr/>), jenž je spravován skupinou knihovníků-redaktorů, kteří do něj vkládají popisky o pořádaných koncertech, články o novinkách či místních umělcích a plug-iny nezbytné pro další šíření obsahů.

Přítomnost knihoven na sociálních sítích je dnes už tak samozřejmá, že ji není třeba obšírně rozebírat. Zastavme se u „Portálu vědomostí“ (<http://www.portail-savoirs-brest.net/>), kde jsou soustřeďovány poznatky či znalosti vzniklé v dílnách knihoven, různých městských organizací, kulturních partnerů a sdružení v Brestu a okolí. Článek ještě krátce zmiňuje další projekty.

Po prvotní fázi velmi intenzivní práce přišlo období jakéhosi kolísání. Poklesla motivace, projekty jsou náročné technicky, časově i kompetenčně; nyní je zapotřebí podpořit dobré výsledky tak, aby práce nepřišla nazmar a zajistilo se budoucí fungování a rozvoj. Proto bylo zpracováno hodnocení přínosu těchto projektů a celá online strategie. Byla ustanovena skupina pro akční plán rozvoje knihovních blogů. V době vydání článku se knihovníci zabývali pojetím nového společného portálu, který umožní tematické rozdělení zdrojů, podobně jako je tomu u blogů. V článku jsou dále zmíněny faktory, které je nutné brát v úvahu – od realistického časového plánu k důslednému vedení. Přehled všech projektů knihoven v Brestu se nachází na: <http://prezi.com/t1jiplwkdzq/la-bibliotheque-de-brest>.

RABOT, Cécile. L'art du présentoir [Umění práce s výstavními regály]. *Bulletin des bibliothèques de France*, 2013, vol. 58, n°3, s. 31–35. ISSN 1292-8399.

Dostupný také z: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2013-03-0031-005>.

Autorka se věnuje přínosu *výstavních regálů* v knihovnách jako jedné z forem zhodnocení fondu. Dalšími nejpoužívanějšími metodami jsou kulturní aktivity pořádané knihovnou nebo její každodenní přítomnost ve virtuálním světě. *Výstavní regály* v mnoha knihovnách pouze splývají s ostatním vybavením, mohou se ale dobře stát součástí portfolia služeb, které knihovna svým uživatelům nabízí. Jsou totiž instalovány knihovnickými a jejich cílem není publikace prodat, jako je tomu u nakladatelských stojanů v knihkupectvích.

Při jejich instalaci a sestavování je třeba využít „praktický smysl“, kterým jsou knihovnické vybavení. K takové výstavce je dobré přistoupit jako ke scénografii, kdy hraje

vizuální aspekt hlavní roli. Mělo by se zde dostat zastoupení různým vydavatelům, editoři, autorům, dílům pocházejícím z rozdílných geografických končin a výběr by měl odpovídat rozličným zájmům čtenářů. Je vhodné najít takový informační titulek, který bude sloužit zároveň jako poutač. Na obálky jednotlivých knih je možné také připevnit kartičky s poznámkami, které knihu stručně představí, nebo touto formou knihovníci uvedou, že se jedná o knihu „jejich srdce“.

Tím, že doporučíme určité knihy, čtenářům usnadňujeme výběr a pomáháme jim objevovat nové autory nebo žánry a propagujeme četbu jako takovou. Dostáváme se tak zpět k podstatě knihovnického povolání.

SOKOLINSKIJ, K. Je. IRBIS-korporacija: itogi trech let razvitija [Korporace IRBIS: výsledky tři let rozvoje]. *Naučnyje i techničeskije biblioteki*, 2013, n°12, s. 70–78. ISSN 0130-9765.

Dostupný také z: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2013/12/ntb_12_9_2013.pdf.

V Ruské federaci působí řada sdružení knihoven, která se zaměřují na korporativní katalogizaci a sdílení záznamů. Z hlediska počtu zúčastněných institucí je největší takovou korporací ARBIKON (<http://arbicon.ru>), dalším významným sdružením je LIBNET (<http://www.nilc.ru/>). Mezi nimi zaujímá významné místo mezinárodní korporace IRBIS. K ruským knihovnám se v ní připojily knihovny Kazachstánu, Běloruska, Ázerbajdžánu, Kyrgyzstánu a také Ukrajiny (přičemž počet ukrajinských účastnic dokonce převyšuje ruské knihovny). Autor podává výsledky elektronické ankety, pomocí níž zjišťoval základní statistické ukazatele o fungování korporace a výsledcích zejména sdílené katalogizace.

IRBIS funguje bez zvláštních právních procedur a speciálního financování, počet účastníků dosáhl 137, odezva systému je rychlá (průměrná doba odpovědi na dotaz je méně než 1 vteřina; ARBIKON vykazuje 37 vteřin), podíl zodpovězených dotazů (tj. získaných záznamů) dosahuje 70 %, což dovoluje učinit závěr, že časová investice do zadání dotazu se vyplácí.

Korporace IRBIS je podporována sdružením EBNIT (Asociacija EBNIT, <http://www.elnit.org/>), z této adresy jsou také dostupné informace o IRBIS jako o automatizovaném knihovnickém systému, viz např. základní charakteristiky <http://www.elnit.org/sistema-irbis/osnovnie-charakteristiki.html>, soubor produktů IRBIS <http://www.elnit.org/sistema-irbis/sostav-produktov-semeystva-irbis.html>).

Na počátku se korporace IRBIS zaměřovala na optimalizaci katalogizace, její potenciál je však širší. Již dnes se účastní formování souborného katalogu zdrojů vědy a vzdělávání. Do budoucna by se měla zaměřovat na další služby, uvažuje se o projektech souborného katalogu knihoven této korporace, elektronického dodávání dokumentů aj.

STOLJAROV, Ju. N. Stoletije bibliotečnogo obrazovanija v SNG i respublikach bližněgo zarubež'ja [Sto let knihovnického školství ve Svazu nezávislých států a republikách blízkého zahraničí]. *Naučnyje i techničeskije biblioteki*, 2013, n°12, s. 7–30. ISSN 0130-9765.

Dostupný také z: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2013/12/ntb_12_1_2013.pdf.

Autor na základě zevrubného archivního bádání přibližuje vznik a dějiny knihovnického školství v bývalém carském Rusku a při té příležitosti opravuje některá nepřesná či mylná tvrzení autorů, kteří se doposud těmto otázkám věnovali. Ze svého studia vyvozuje závěr o vzniku pravidelného knihovnického vzdělávání v bývalém SSSR v roce

1913. V této souvislosti se zaměřuje na osobnosti spojené s těmito počátky odborného knihovnického školství. Především je to Al'fons Leonovič Šanjavskij, 1837–1905, moskevský šlechtic polského původu, vzdělanec a významný podnikatel, zakladatel a podporovatel několika vzdělávacích institucí, především moskevského Ženského medicínského institutu, a také Lidové univerzity. Právě na ní byly v roce 1913 otevřeny první „Knihovnické kurzy“ (Bibliotečnyje kursy nebo také Vysšije bibliotečnyje kursy). Jejich organizátorkou, tvůrkyní ideových východisek a jednou z prvních vyučujících byla Ljubov Borisovna Chavkina (1871–1949), významná teoretička a organizátorka knihovnictví (již v roce 1903 vytvořila Knihovnický kabinet při tehdejší Charkovské společenské knihovně – dnes Charkovské státní vědecké knihovně V. G. Korolenka). Autor dále podává zevrubný přehled vývoje především vysokého knihovnického školství v souvislosti s působností bývalé knihovny Rumjancevského muzea (posléze Leninovy, dnes Ruské státní knihovny; dodnes zde působí Kabinet knihovnictví s fondem více než 130 000 dokumentů – Kabinet bibliotekovedenija, <http://www.nlr.ru/coll/fo/bib/history.html>) a se vznikem vysokých knihovnických škol, především v Moskvě (dnes MGUKI – Moskovskij Gosudarstvennyj Universitet Kul'tury i Iskusstv, <http://www.msuc.org/>).

THOREL, Christian. Libraires, médiations et compétences [Knihkupci, jejich zprostředkovatelská role a kompetence]. *Bulletin des Bibliothèques de France*. 2013, vol. 58, n° 3, s. 12–17. ISSN 1292-8399.

Dostupný také z: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2013-03-0012-002>.

Autor se snaží vymezit roli knihkupce v dnešním digitálním světě, kde se instituce a organizace plní rolí prostředníků mezi individuální poptávkou a hromadnou nabídkou ocitají v krizi. Zejména knižní profese se stávají ve věku internetu zbytečnými.

V článku lze najít rady, jak uspořádat vnitřní prostor knihkupectví, místa, kde se zrcadlí identita knihkupce. Kvalita a množství titulů knih ve spojení s kompetentním týmem zaměstnanců, který umí postavit „můstky“ mezi fondy a čtenáři, jsou hlavními nástroji knihkupce zejména v době, kdy čelí prodeji knih online. Účinné označení snadno čtenáře navede k tomu, co hledá, k oddělení, pododdělení, tématům, knihám. K tomuto účelu dobře poslouží tematické tabulky, krátké komentáře nebo stručné ručně psané podněcující kritiky připnuté ke knihám. Zajímavě uspořádaná výkladní skříň se může stát šikovným prostředkem k oslovení kolemjdoucího, aby si koupil to, na co předtím nepomyslel.

Jakou přidanou hodnotu mohou (malí) knihkupci nakupujícím poskytnout? Moderní obchodní domy nabízejí nespočetně více knih i zaměstnanců, ovšem ne vždy dostatečně erudovaných. Knihkupectví by mělo zůstat místem, kde se skloubí silná identita architektonická, politická a estetická, a jeho provozovatelé by měli disponovat dostatečnými kulturními, intelektuálními a morálními kompetencemi. Při výběrovém řízení můžeme přihlížet ke dvěma aspektům. Prvním je pozitivní vztah k nakupujícím. Druhý zahrnuje kulturní rozhled a schopnost co nejrychleji najít žádané informace a umět je vytřídit. To jsou služby, které e-shopy nenabízejí.

Ale ani samotní autoři neusnuli na vavřínech. Pořádají turné, jezdí na setkání se čtenáři, účastní se festivalů apod. Pro knihkupce a knihovníky se tyto akce stávají hnacím motorem jejich aktivit. A tím se dostáváme zpátky k roli knihkupectví jako veřejné služby svému městu, kterou naplňují spolu s ostatními kulturními a vzdělávacími institucemi.

Rubriku zpracovaly Mgr. Veronika Tichá a PhDr. Anna Machová